

Farajongankanjekulu Leo Lagrange Poroze ka jensin kalan ma

JAMA KALANNI : HAMINANKOBA DIJE KONO

Jama kalanni hakilina ye jongondeme ani bolodijongonma ye walasa « jekawaleya ni jekajenemaya » be sabati.

Leo Lagrange hakilina jama kalanni na ye taabolo kura ye kalanko la, wa a nafa be bee kan ! kalan min don, a be se ka ke sihake bee la ; minnu te waati-kelen-mogow ye ani minnu ka seko ni donko te kelen ye be se ka jongonfaamu walasa ka jenemaya ke jongon fe.

A ka ni, an ka kalanw senfe, an k'an hakili to dusumakasi la dijelatige faamuyabaliya bena ni minnu ye. O de kama, anw kuntilenna ye ka hakilinafalenfalen ni kumajongonya sabati dijelatige kow kan hadamadenw ni jongon ce. O de kama fana, an be hadamadenw deme u ka furukufurukuwalew sababuw don, furukufurukuwale minnu b'an yere dusukun na ani minnu b'an ni hadamaden tow ce.

Dijelatige FAAMUYALI YE :

- Ka lafaamuyali ke ani k'a to mogow ka donniya lakika sorɔ ;
- Ka mogow lafaamuya u k'a don hadamadenya sabatilifura be sorɔ gelaya bee la minnu be sorɔ dijelatige konɔ ;
- Ka mogow deme u ka ke kolɔsilikebagaw ye, donniya te sorɔ kolɔsili minnu ko ;
- Ka to jongonfaamuyabaliya be baci mogow ni jongon ce n'u jefoli ye, ka hakilinafalenfalenw labugun ani ka mogow deme u k'u miiri kosebe ;
- Ka do bo galabutigiw ka galabu la, ka kumabaliw bila kuma na ;
- Ka se ka danfara sigi donniya ani danaya ce ; k'a don ko danaya ka korɔ ni donniya ye.

KA DIJE FAAMUYA ANI K'A YELEMA

Nin poroze min jensinnen don kalan ma, an be fen sugandilen dow wajibiya an yere kan minnu b'a to an be dije taabolow ani magow jateminε.

Nin bee la, kalan taabolo kura in b'a to an be don jama jigi korɔ, jamakulu kelen-kelen bee n'a minεcogo.

O la, a kera filankuru fen o fen ye, taabolo naani b'an bolo ka fasodenjumanya sabati. Olu ye :

- Ka son ka mo lamocogo la walasa ka se k'i yere walanwalan dijelatige senfe
- K'i miiri dije minεcogo la
- Ka se k'i yere kalan dijelatige kuntaala bee konɔ
- Ka se k'i bilasira i yere ka poroze ani jama ka poroze bilali la senkan.

Jama kalanni ye dijelatige waleyalicogonuman ye. Kalan taabolo kura in waleyaliminεnw n'a waleyalifεεεw be cogo min, bee kelen-kelen be se k'i yere jenabo kasorɔ a ma ke ni fadenya ye.

Hakilinadi, jekajenemaya, joyorɔfa, kodiyanjogonbolo, wasa donni tow la, nin bee ye Leo Lagrange ka cidenjekuluw hamina ye bagun bee kan.

LEO LAGRANGE, FILANKULU BEE BAARAKEROGON

DENMISENYA WAATI

« SINIHERSIGI WALEW BOLODALIWAATI HUMAN »

(An ka je ka nenemaya ke rogogon fe b'a wajibiya an ka hakilina do bange denmisenya waati) Fararogonkanjekulu n'a ka cidenw b'a fe ka bisimilalikene ani waati dow dantige nenemaya sabatilikonuman kama, rogogondeme kama, bolodirogogonma kama ani sigirogogonya kama. O de kama Léo Lagrange ye lahidu ta ka mansaw deme u ka kalannibaara la !

An ka fararogonkanjekulu kuntilennaw ye :

- Ka demmisenw ka taama-taama sabati an'a ka jateminew ;
- K'a hunankanw lamen ;
- K'a to a ka sunogo ;
- K'a to a k'a nenaje
- Ka bololafendilannenw jir'a la.

Nisondiya konon, fararogonkanjekulu ka cidenw be denmisenw kalan doonin-doonin, minekonuman taamasiyen !

DENMISENYA YERE YERE “HAKILINATADI”

O waati la, denmisenw be jininkaliw ke u femogow la, minnu ka surun u la ani minnu ka jan u la.

O hakilinatadi lakodonnen do benkanseben konon min be denmisenw ka hakeko kofon : “Jama minnu y'u bolono bila benkanseben na be denmisen yamaruya a k'a hakilinataw di a yere kunkankow kan k'o sababu ke a sihake n'a ka faamuyalicogo ye” Sariyasan 12nan.

An ka fararogonkanjekulu kuntilennaw ye :

- Ka denmisenw bonya l n'a fo sinima-sinima fasodenw ;
- U kana bila fen na min dabara ka mansa lafiya doron ;
- K'a to denmisenw ka dije don doonin-doonin tulen senfe ;
- U ka jekanenemaya faamuya farikolorenenjewe senfe ;
- U ka u yere jira seko ni donko walew senfe.

Tulonke de senfe fararogonkanjekulu ka cidenw be denmisenw bilasira. O de kama, u be tulonke suguya caman jira denmisenw na walasa u ka mo kecogo la i n'a fo tow : NISONDIYA

BALIKUYAWAATI “FILAFILAJεWAATI”

A mana ke yoro o yoro ye, denmisenya labanwaati, denmisen ka kan k'a nidugonnako ke a ka filankuluw kono. donni a jɛnajokulu la y'a ka hake do ye ka d'a kan a be jaabiw soro jininkaliw la a be minnu ke a yere kan.

An ka farajogonkanjekulu kuntilennaw ye :

- Ka sesoro hakilina cari i n'a fo kalan bolodalen don cogoya min na jekulu kono ;
- Ka walew ke denmisenya labanjekulu kono minnu ni mogokorobaw hakilinataw te kelen ye ;
- Ka denmisenw bilasira mogokorobayasira kan ;
- Ka denmisenw kalan kunnafoniko hukumu kono ;
- Ka fasodenjumanya sinsin denmisenw dusukolo la ;
- Ka se seko ni donko suguya bee la ;
- Cemanninw ni musomanninw ka jɛnemaya ke jogon fe walasa bee k'i yere don ;
- Ka farikolojɛnejɛw ke jogon fe walasa bee ka gosi sariya kelen na ;
- Ka taama-taama i sago la walasa ka dan caman lasago.

Denmisen san 12 fo ka se san 16 ma ka jekatulonke be ye sababu ye Léo Lagrange ka cidenjekuluw b'a kolosi k'a fo ko denmisenw be ka yiriwa, be ka b'u yere la jogo fe. Demisenya labanwaati sinsinhakilina ye : DANAYA, DANYεRεLA !

KAMALENNIYA WAATI “KA SUGANDILI KE I YεRε YE DANYεRεLA KONO”

Kamalenninw jɛnakow suguya ka ca, nka u be hakilinata ye kelen ye : ka se k'u ka sogokanw waleya dijɛ kono, dijɛ min be yeɛma-yeɛma sanga ni waati bee.

An ka farajogonkajekulu kuntilennaw ye :

- Ka se ka kamalenninw ka taama-taama nogoya ;
- Ka kamalenninw ka nidugonnakoke waleyali sabati kasoro a ma ke ni gerente ye ;
- Ka kamalenninw demε ani k'u bilasira u ka waleketa bolodalenw na ;
- Ka kamalenninw demε u ka kerεfedεnw suguya bee kon ;
- Ka kamalenni kelen-kelen bee ka fasodenjumanaya jateminε.

Damakejɛbaliya minnu be jateminε denmisenw fe minnu sihake be san 16 la fo ka se san 25 ma suguya ka ca, wa a be dan kari denmisenw ka danyεrεla la ka jɛsin sinijɛsigi ma. O de kama, Léo Lagrange ka cidenjekuluw be nin fenw labila denmisenw ye : baara, siyoro, keneya, seko ni donko. Kamalenyawaati sinsinhakilina ye : POROZεW KA BILASIRALIW !

BALIKUW “ TONKELENNAWAATI”

Leo Lagrange wasalen don a ka kawalew la balikuw kerɛfɛ, wa a sinsinna ye balikuw ka jɛ ka jɛnɛmaya kɛ jɔɔɔn fɛ. N'an y'an ban tonkelenna ma, an b'an Daniya jira ka jɛsin jama dɛmɛni ma.

Anw ka lajini ye ka fɔ jamanaden bɛɛ ye fasoden ye !

Anw ka farajɔɔɔnkanjɛkulu : kuntilennaw ye :

- Ka mɔɔɔw to u ka kuma ;
- Ka bɛɛ to a k'a miirinanta waleya ;
- Ka bɛɛ to a ka jɛ nafa don ;
- Ka farajɔɔɔnkan jɛjini halisa ;
- Ka damakɛrɛ sabati hadamadenya waleyali hukumu kɔɔɔ ni baaradegekalan sigili ye senkan.

Leo Lagrange ka cidenjɛkuluw bɛ balikuw dɛmɛ u ka haminakow, layiniw ani baaradegekalan waleyali la.

O de kama balikuyawaati sinsinhakilina ye bɛɛ b'l ka Fasodenjɛnumanya waleya i yɛrɛ ye, nka tɔw ka dɛmɛ kɔɔɔ.

KɔɔɔBALENW “KA TɔW KALAN DON Dɔ, KA KALAN Kɛ WAATI Bɛɛ”

Sihakɛ fɔli faamuyali hukumu kɔɔɔ, si kɔɔɔbayali fɔli, o ye ka kuma jɛnɛmaya tɛmɛsiraw kan, tɛmɛsiraw suguya bɛɛ.

Ka kuma si kɔɔɔbayali kan, o ye ka fasoden jɔyɔɔɔ jɛtɛminɛ sigida la. O ye ka fɛrɛw tige walasa jɛ ka sabati jɛnɛmaya waleyali hukumu kɔɔɔ, o ye ka danbe ani lafiya jini.

Anw ka farajɔɔɔnkanjɛkulu kuntilennaw ye :

- Ka kɔɔɔbalenw to u k'u ka faamuyalicogo sinsin halisa ;
- K'a to u k'u ka kɛlenkɔɔɔw falɛfalɛn ;
- Ka jaabi di u ka kalanko hami kan ;
- U kana kɛ kerɛfɛdɛnaw ye.

Jɔyɔɔɔbila mɔɔɔ wɛrɛ ye ye layini ye min waleyali ka gɛlɛn. Si kɛlen ka waati dɔ sɔɔɔ, halisa dɔ ka fara kalan kan. O de kama, Léo Lagrange ka cidenjɛkulu ka baaraw ye ka kɔɔɔbalenw dɛmɛ u k'u hakili kɛ kɛlen ye !

AN KA JE TAA SINSINNEN DON DALILU KUMABA 6 KAN

Ka bee kelen-kelen lakodɔn fasoden ye, si mana ke hake o hake ye, o ye ka bee kelen-kelen ka hake lakodɔn I n'a fo :

- Damakene
- Lafiya
- Badenya
- Joyɔɔfa
- Damakene sariya hukumu kɔnɔ
- Danfara keli kenyerɛyekenɛ ani forobakene ce.

Demokarasi ka kan ka jɛnemaya ni seko ni donko ani donniyaw dondon ɔɔɔn na. O de kama, Léo Lagrange ka wale be fan bee walasa yelɛma ka don diɛe kɔnɔ. A be ɔɔɔn kunbenw sabati ani k'u labugun ka d'a kan a ka jate la wale suguya caman be jama fara ɔɔɔn kan jɛnemaya kɔnɔ. Fasoden kelen-kelen ka layini te a ka latige a ma ko joyɔɔ do b'a la wa ?

WALE 4 MINNU BE CE NI MUSO KOFɔ ɔɔGɔN FE JEKABAARA ANI KALAN HUKUMU KɔNɔ YE ANW SINSINHAKILINA AN'ANW KA KALAN TAABOLOW YE

- Ce ni muso ka hadamadenya sabatili ɔɔɔn fe : walasa ka damakenebaliya kele, ale min be ka caya, a be ka ke kerɛfedɛn sababu ye ; damakene be ka lagosi ale min ye hadamadenya sinsinbere ye.
- Ce ni muso ka hadamadenya seko ni donko hukumu kɔnɔ : n'a ma je ko ce ni muso kera sigida kelen mɔɔɔw ye, a wajibiyalen don o tuma k'a fo min b'a kelen na ka joyɔɔ sɔɔ sigida kɔnɔ, diɛe dondonnen don ɔɔɔn na.
- Ce ni muso damakene hukumu kɔnɔ : ce walima muso, si man kan ka mada si ye, dantɛmɛwale ani kerɛfedɛn man kan ka ta ka jɛsin a si kelen ma.
- Filankulu ka gerɛɔɔɔnna : donniya dili filankuru werɛw ma be jini ka dabila k'o sababu ke natabaya ye donniya falɛfalɛn hukumu kɔnɔ.

Ni ban kera nin wale naani ninu na, o ye ban keli ye wale suguya caman na.

Leo Lagrange ka wale forobayara k'o sababu ke diɛe kɔnɔ bin-bin in na, kow dondonnen don ɔɔɔn kɔnɔ.

Politikiko man kan k'a to walew be bila senkan diɛe kɔnɔ, walima fɛntigiw ka juman ke ka jɛsin faantanw ma, jɔnyafɛɛɛ kura sigili walima lamini lakananifɛɛɛ tigeli.

Ayi, farajɔɔɔnkanjekulu in be ka cogo diɛe kɔnɔ dɔɔnin-dɔɔnin k'o sababu ke a ka jetaako hami ye. A be ka walew ke k'o sababu ke a seko ye, a ka kelenkɔɔw ye, a ka faamuyali min be yɔɔ tow la.

O de kama, Léo Lagrange ka cidenjekulu haminanko do ye tubabujamanaw kana dan kari seko ni donko ani danbe kɔɔɔ dow la, olu minnu be kɔɔɔ di hadamadenyawalew ma sigidaw la, u be sira banban filankuluw ni ɔɔɔn ce, sɔɔw be tila u tilacogo la, bolodijɔɔɔnma du kɔnɔ, lamini lakanani, kungo tɔɔtɔli.

Walasa ka kisi tubabu jamanaw ka taabolo kura juguw ma, diɛe ka kan ka dɔnsen kura ta. Joyɔɔɔba ani nafaba ka kan ka sɔɔɔ jama kalanni na. Léo Lagrange ka farajɔɔɔnkanjekuluw ye taabolo kura ta jama kalanni na walasa k'a jɛyɛɛn.

Anw ka layini ye ka se do di fasoden kelen-kelen ma, a kera ce ye walima a kera muso ye, a kera a sihake ye, a ka seko n'a ka donko ye an'a ka diine ye walasa a ka se k'l joyoro fa dije in kono n'a be yelama-yelama don o don.

